

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **H. S.**, zastoupen JUDr. Petrem Navrátilem, advokátem se sídlem Joštova 138/4, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 8. 2018, č. j. OAM-449/ZA-ZA11-ZA17-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 6. 2022, č. j. 32 Az 23/2018 - 94,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal u žalovaného dne 25. 5. 2018 žádost o udělení mezinárodní ochrany, kterou odůvodnil tvrzenými problémy v zemi původu – Turecku. Konkrétně uvedl, že žil v oblasti Mersin (ve městě Toroslar), která je osídlena především kurdským obyvatelstvem. Sám žalobce se hlásí ke kurdské národnosti a alevitskému vyznání a je sympatizantem Lidově demokratické strany (HDP). Dle tvrzení žalobce jsou Kurdové v místě jeho bydliště utlačováni, ze strany státu a armády jsou vyslýcháni a mučeni, což se opakovaně stalo i samotnému žalobci. Nevraživost vůči žalobci ze strany státních orgánů je umocněna tím, že někteří jeho předkové byli členy militantní organizace Strany kurdských pracujících (PKK) a zemřeli v bojích proti turecké vládě. Strach žalobce ze státních orgánů zesílil po zmizení dvou jeho přátel, o nichž se domnívá, že je zavraždila policie. Přestože je alevitského vyznání, islámský zaměstnavatel jej nutil, aby se chodil modlit do mešity. V neposlední řadě žalobce uvedl, že odmítá nastoupit povinnou vojenskou službu, které se již čtyři roky vyhýbá.

[2] Rozhodnutím ze dne 7. 8. 2018, č. j. OAM-449/ZA-ZA11-ZA17-2018 (dále jen „napadené rozhodnutí“), žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[3] Proti tomuto rozhodnutí se žalobce bránil žalobou u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), který ji nejprve rozsudkem ze dne 21. 7. 2020, č. j. 32 Az 23/2018 - 35, vyhověl,

napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Tento rozsudek Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020 - 27, zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Shledal, že soud překročil dispoziční zásadu, neboť ve smyslu čl. 46 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“) přihlédl k novým skutečnostem (změna politické a bezpečnostní situace v Turecku), které žalobce nenamítal. Nadto tak učinil, aniž by k otázce aktuálního vývoje v zemi původu provedl jakékoliv dokazování (označil jej za notorietu) a účastníky řízení se svými úvahami předem neseznámil, v důsledku čehož pro ně byl rozsudek překvapivý.

[4] Při opětovném posouzení věci krajský soud žalobu rozsudkem ze dne 18. 2. 2021, č. j. 32 Az 23/2018-63, zamítl. Tomu se žalobce bránil podanou kasační stížností, které kasační soud vyhověl v rozsudku ze dne 25. 5. 2021, č. j. 1 Azs 81/2021-29; napadený rozsudek zrušil pro nepřezkoumatelnost.

[5] Do třetice o věci rozhodl krajský soud rozsudkem ze dne 30. 6. 2022, č. j. 32 Az 23/2018-94, ve kterém podanou žalobu opětovně zamítl, neboť námitky stěžovatele posoudil jako nedůvodné. Dospěl k závěru, že žalobce nebyl v zemi svého původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, neboť neuvedl žádné skutečnosti, které by o tom konkrétně svědčily. Neshledal rovněž naplnění podmínek ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu; ve vztahu ke kurdské menšině v Turecku odkázal na souladnou judikaturu správních soudů. Následně konstatoval, že snaha vyhnout se branné povinnosti sama o sobě není důvodem pro udělení azylu. Soud rovněž posoudil splnění podmínek pro poskytnutí dalších forem ochrany podle § 13, §14, §14a i §14b zákona o azylu, přičemž uzavřel, že v posuzovaném případě nejsou splněny zákonem požadované podmínky pro jejich poskytnutí.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[6] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost.

[7] Uvedl, že ve správním řízení věrohodně popsal obtíže, kterým v Turecku čelil v důsledku svého politického přesvědčení (podporovatel strany HDP), kurdské národnosti a alevitského vyznání. Poukázal na to, že byl osobně terčem útoku turecké policie, což bylo pravděpodobně způsobeno i tím, že někteří jeho předkové byli aktivně činní v organizaci PKK.

[8] Již v žalobě poukázal na skutečnost, že žalovaný k věci neobstaral dostatečné podklady, zejména se nezabýval tím, jaká újma stěžovateli hrozí v případě jeho návratu do vlasti. Podklady shromážděné ve správním řízení jsou jen velmi obecné a nereflektují jeho situaci.

[9] O důvodnosti obav stěžovatele svědčí dle něj i poslední vývoj v oblasti turecko-syrských hranic, kde zahájila turecká armáda vojenskou ofenzívu zaměřenou zjevně k likvidaci kurdské menšiny. Krajský soud nejprve k podstatné změně okolností na podzim roku 2019 v Turecku přihlédl a dovodil, že zakládají důvod pro opětovné posouzení věci žalovaným. S tímto prvotním hodnocením se stěžovatel ztotožnil a odkázal na čl. 46 procedurální směrnice. S ohledem na podstatu stěžovatelova azylového příběhu může mít změna okolností v zemi původu na posouzení důvodnosti jeho žádosti o mezinárodní ochranu zásadní vliv. Tuto argumentaci následně zopakoval též v doplnění kasační stížnosti ze dne 21. 9. 2022.

[10] Krajský soud jej ani žádným způsobem nepoučil a nevyrozuměl o nutnosti doplnění skutkových tvrzení. Vzhledem k tomu, že je cizincem, neovládá český jazyk a v řízení před

pokračování

krajským soudem nebyl právně zastoupen, nebylo v jeho možnostech porozumět procesní situaci, v níž se ocitl. Proto bylo povinností krajského soudu ustanovit mu k ochraně jeho práv zástupce.

[11] Navrhl proto, aby Nejvyšší správní soud zrušil jak rozsudek krajského soudu, tak napadené rozhodnutí žalovaného.

[12] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že podanou kasační stížnost považuje za opožděnou, neboť v ní stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu ze dne 18. 2. 2021, č. j. 32 Az 23/2018-63. Alternativně navrhl odmítnout kasační stížnost pro nepřijatelnost. V podrobnostech odkázal na napadený rozsudek a své rozhodnutí, které považuje za úplné, správné a zákonné.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[13] Kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou a jedná se o kasační stížnost, která je ve smyslu § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), přípustná.

[14] Úvodem se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou včasnosti podané kasační stížnosti. Jak totiž upozornil žalovaný, stěžovatel označil v kasační stížnosti za napadený „*rozsudek krajského soudu ze dne 18. 2. 2021, č. j. 32 Az 23/2018-63*“. V takovém případě by byla kasační stížnost opožděná. Nejvyšší správní soud však zohlednil, že podání kasační stížnosti časově bezprostředně navazuje na rozsudek krajského soudu ze dne 30. 6. 2022, č. j. 32 Az 23/2018-94, který stěžovatel přiložil k podané kasační stížnosti. Přihlédnout též lze k plné moci zmocňující advokáta, která je rovněž datována dne 26. 7. 2022. Ostatně sám stěžovatel k výzvě kasačního soudu sdělil (přípisem ze dne 21. 9. 2022), že kasační stížností brojí proti rozsudku krajského soudu ze dne 30. 6. 2022, č. j. 32 Az 23/2018-94.

[15] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je ovšem také její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a s. ř. s. přijatelná tehdy, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Podrobněji se podstatou institutu přijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. V něm interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle zde citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[16] Stěžovatel v kasační stížnosti žádné důvody přijatelnosti výslovně nesdělil. Jak ovšem vyplývá i ze shora citovaného usnesení, je sice v zájmu stěžovatele, aby uvedl, v čem spatřuje přesah svých zájmů, pokud tak ovšem neučiní, neznamená to, že by Nejvyšší správní soud bez dalšího přikročil k odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost.

[17] Stěžovatel uvedl, že krajský soud původně postupoval správně, jestliže přihlédl k novým skutečnostem (změně bezpečnostní a politické situace v zemi původu), které nastaly po vydání napadeného rozhodnutí. Tato argumentace ve skutečnosti nesměřuje proti přezkoumávanému rozsudku krajského soudu ze dne 30. 6. 2022, č. j. 32 Az 23/2018-94, ale proti obsahu prvního zrušujícího rozsudku kasačního soudu č. j. 1 Azs 288/2020 – 27. Taková námitka je však nepřijatelná. Rozsudek je jak pro účastníky řízení, tak pro soud závazný a další polemika

o nastolené právní otázce již není na místě. Nejvyšší správní soud proto v podrobnostech odkazuje na odůvodnění uvedeného rozsudku, v němž podrobně osvětlil, proč byl postup krajského soudu vadný. Ostatně změnu bezpečnostní situace nenamítl stěžovatel v řízení před krajským soudem ani nyní, a uvedení této námitky až v kasační stížnosti je tak nepřipustné (viz § 104 odst. 4 s. ř. s.).

[18] Námitka, že krajský soud měl ustanovit stěžovateli zástupce, je rovněž nepřipustná. Ostatně ji odmítl kasační soud již ve svém předchozím rozsudku č. j. 1 Azs 81/2021-29, ve kterém uvedl, že stěžovatel měl možnost kdykoliv v průběhu řízení o ustanovení zástupce požádat, avšak neučinil tak. Z obsahu soudního spisu přitom vyplývá, že žalobce podal proti napadenému rozhodnutí bezvadnou a včasnou žalobu, pročež nic nenásvědčovalo tomu, že by k ochraně svých práv nezbytně potřeboval zástupce. Tímto právním závěrem je Nejvyšší správní soud vázán i nyní.

[19] Pokud jde o poslední námitku nedostatečně zjištěného skutkového stavu, pak ta v nyní souzeném případě není schopna založit přijatelnost kasační stížnosti. Postavením, jaké má i stěžovatel, tj. postavením Kurdů, nejde-li o politicky aktivně činné osoby, respektive o osoby zapojené do neúspěšného státního převratu v roce 2016, se kasační soud zabýval např. v usnesení ze dne 8. 9. 2022, č. j. 3 Azs 19/2021-63. Soud zde odkázal na usnesení ze dne 21. 6. 2018, č. j. 1 Azs 177/2018-28, a uvedl, že „*obtíže spojené s příslušností k této etnické skupině nedosahují intenzity pronásledování ve smyslu § 12 písm. a) či b) zákona o azylu, případně vážné újmy podle § 14a odst. 2 téhož zákona. Kasační stížnost obsahuje značně obecná tvrzení o tom, že po státním převratu, k němuž došlo dne 15. 7. 2016, se v důsledku následující reakce státní moci a intenzivních opatření vůči domnělým pučistům, politickým oponentům a jiným osobám, mohou za určitých okolností některé osoby obávat pronásledování (...). Tyto obavy z pronásledování by mohly být namísto zejména u politicky aktivně činných osob, resp. osob zapojených do neúspěšného převratu, takové skutečnosti však stěžovatel neuvedl.*“ V usnesení ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Azs 352/2018-46, Nejvyšší správní soud uvedl, že „*nelze stěžovateli přisvědčit, že by kurdští příslušníci v Turecku byli na celém území státu tak běžně a závažně pronásledováni, že by tato skutečnost zakládala důvod pro udělení mezinárodní ochrany*“ (obdobně srov. usnesení ze dne 17. 9. 2020, č. j. 6 Azs 203/2020-28, ze dne 21. 5. 2020, č. j. 7 Azs 359/2019-50, ze dne 17. 1. 2019, č. j. 5 Azs 106/2018-30, ze dne 7. 11. 2019, č. j. 2 Azs 75/2019-46, či ze dne 30. 4. 2020, č. j. 7 Azs 127/2019-54).

[20] Co se týče informací o zemi původu obstarávaných žalovaných, ty se mají týkat především otázek posuzovaných v konkrétním řízení, resp. obsah zjišťovaných informací je závislý zejména na tvrzeních žadatele o mezinárodní ochranu. Úkolem žalovaného tedy je obstarat dostatečně přesné a adresné informace o zemi původu tak, aby dostal své povinnosti zajistit maximální možné množství důkazů, a to jak těch, které vyvracejí tvrzení žadatele, tak těch, co je podporují (k tomu viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. září 2008 č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS, ze dne 4. února 2009 č. j. 1 Azs 105/2008-81, č. 1825/2009 Sb. NSS, nebo ze dne 31. května 2017 č. j. 5 Azs 62/2016-87). Krajský soud v duchu popsáných závěrů zhodnotil, že žalovaný opatřil k zemi původu stěžovatele dostatečné a relevantní informace, které se týkají postavení kurdské menšiny v Turecku i situace osob spojených se stranou HDP. V tomto ohledu lze odkázat též na body 54 a následující napadeného rozsudku (shrnující relevantní judikaturu správních soudů), na které stěžovatel věcně nijak nereaguje.

[21] V dané věci tak nevyvstala žádná právní otázka, která by dosud nebyla v judikatuře Nejvyššího správního soudu řešena, popř. byla řešena rozdílně. Rovněž tak Nejvyšší správní soud neshledal důvod, pro který by bylo nutno učinit judikaturní odklon. Krajský soud se nedopustil ani zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[22] Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[23] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 větou první a odst. 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, část III. 4). Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný měl ve věci plný úspěch, nevznikly mu však náklady nad rámec běžné úřední činnosti, pročež se mu náhrada nákladů řízení nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. září 2022

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu